Klimaaftryk

Af Lennart Kiil

Wikimedia.

Et mål for mængden af kuldioxid eller andre drivhusgasser der udledes ved menneskelig aktivitet eller ophobes over en fuld livscyklus af et produkt eller service. Normalt måles klimaaftryk i tons kuldioxid-ækvivalent. Når det gælder et produkt, inkluderer klimaaftrykket alle trin i udviklingen, produktionen, transport og bortskaffelse, som medfører emission af kuldioxid. Både direkte og indirekte emission medregnes i klimaaftrykket. Et eksempel på direkte emission er den drivhusgas, som udledes i forbindelse med produktionen. Indirekte emission kan for eksempel være udledningen af drivhusgas, der sker ved transport af produktet fra fabrikken frem til kunden. Menneskelig aktivitet, som har et klimaaftryk, inkluderer alle former for transport drevet af fossilt brændstof eller elektricitet fra ikke-vedvarende energikilder. En persons udånding af CO2 medregnes derimod ikke, fordi kulstoffet kommer fra

Kopiering og print fra Klimaleksikon til undervisningsbrug tilladt efter aftale med CopyDan Tekst & Node

maden og forinden er optaget fra atmosfæren af planter. Udregner man klimaaftrykket for en person, angives det normalt per år. Den primære måde den menneskeskabte globale opvarmning kan afbødes på, er ved at mindske klimaaftrykket. Eftersom det er umuligt slet ikke at have et klimaaftryk, vælger nogle personer og firmaer at kompensere for deres klimaaftryk ved at støtte en reduktion i udledningen af drivhusgasser andre steder eller ved at bidrage til projekter, der fungerer som kulstofdræn.

Klimaaftrykket af dansk forbrug og mad

Landenes officielle opgørelser til FN følger territorialprincippet, hvor en udledning tælles i det land, hvor den finder sted, mens et forbrugsbaseret klimaaftryk i stedet tæller de udledninger knyttet til det, indbyggerne køber, også når varerne er produceret i udlandet.[1] Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk var i 2023 cirka 60 millioner ton CO2e, svarende til cirka 10 ton pr. dansker. Cirka 60 procent af udledningerne fra dansk forbrug finder sted i udlandet, især i Europa, og husholdningernes største poster var transport med cirka 11 millioner ton CO2e og føde- og drikkevarer med knap ni millioner ton CO2e.[1]

Den Store Klimadatabase fra tænketanken CONCITO angiver klimaaftrykket af godt 500 fødevarer i kg CO2e pr. kg vare fra landbrug til butik, inklusive forarbejdning, emballage og transport.[2] Hakket oksekød med 10-15 procent fedt ligger på 48 kg CO2e pr. kg, hakket grisekød på 3,7, hel kylling på 3,3, Danbo-ost på 5,4, havregryn på 1,9, rugbrød på 1,0 og kartofler på 0,4. Et kilo hakket oksekød har et klimaaftryk mere end 100 gange større end et kilo kartofler.[2] Hos oksekød kommer langt det meste af aftrykket fra selve landbruget, hvor køerne danner metan i fordøjelsen (metan), og transporten fra land til butik udgør under ét kg CO2e pr. kg kød, så fødevarevalget betyder mere end transportafstanden.[2] Databasen medregner også en post for indirekte ændringer i arealanvendelsen: når der bruges landbrugsjord til en fødevare, øges presset for at rydde skov andre steder i verden (afskovning). For hakket oksekød er den post omkring 10 kg CO2e pr. kg.[2]

Kopiering og print fra Klimaleksikon til undervisningsbrug tilladt efter aftale med CopyDan Tekst & Node

Klimaaftrykket af transport

Transport var i 2023 husholdningernes største post i Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk med cirka 11 millioner ton CO2e.[1] Klimaaftrykket af en rejse måles ofte i gram CO2 pr. personkilometer, altså pr. person pr. kørt kilometer.[3] Tallet afhænger meget af, hvor mange der er med: jo flere passagerer, desto mindre aftryk pr. person.[3]

Beregninger for 2022 for rejser i Danmark viser, at en gennemsnitlig personbil udleder 118 gram CO2 pr. personkilometer med 1,3 person i bilen.[3] En elbil udleder 15 gram, en fjernbus 20 gram, et dieseltog af typen IC3 42 gram og et eltog af typen EB+DD 4,6 gram, når togene er 47 procent fyldt.[3] Indenrigsfly fra København til Aalborg og Aarhus udleder i gennemsnit omkring 180 gram.[3]

Fly udleder CO2 højt oppe i atmosfæren, hvor udledningen skønnes at være omkring dobbelt så skadelig for klimaet som på jorden.[3] Denne effekt er ikke regnet med i tallet for fly.[3]

---

1. Energistyrelsen (2025): Danmarks globale klimapåvirkning 2025 (Global Afrapportering), afsnit 2.1.

2. CONCITO: Den Store Klimadatabase, version 1.2 (revideret december 2025).

3. COWI for DSB (2023): *Sammenligning af emissionsfaktorer*, tal for 2022.

Husk at tage quizzen online på klimaleksikon.dk/opslag/klimaaftryk

> **Sådan henviser du til opslaget**
>
> Lennart Kiil: "Klimaaftryk". Klimaleksikon, klimaleksikon.dk/opslag/klimaaftryk, hentet 12. november 2026.
>
> Klimaleksikon er gratis og uden login.

Kopiering og print fra Klimaleksikon til undervisningsbrug tilladt efter aftale med CopyDan Tekst & Node